

Programmabegroting Purmerend 2025-2028

Aanbiedingsbrief

Geachte leden van de gemeenteraad,

We actualiseren de begroting voor de komende 4 jaar. In de Voorjaarsnota hebben we geconstateerd dat de gemeentelijke opgaven fors zijn. Het takenpakket breidt uit en nieuwe wetgeving betekent nieuwe verantwoordelijkheden. We hebben een grote bouw- en vervangingsopgave en we zien dat de samenleving en de bijbehorende vraagstukken in hoog tempo veranderen. Veiligheid vraagt om extra inzet. Dat alles vindt plaats onder een andere financiële horizon en een arbeidsmarkt die steeds vaker knelt in de uitvoering. We moeten keuzes maken die hierop aansluiten.

Groei van de gemeente

We hebben de ambitie om onze leefomgeving verder te ontwikkelen en ervoor te zorgen dat de kwaliteit van de ruimte in de gemeente meegroeit met het aantal inwoners. De gemeente staat op veel plekken in de steigers en er wordt hard gewerkt. Met de Oostflank, het Waterlandkwartier, De Koog en de Binnenstad werken we aan de ontwikkeling van meerdere gebieden. Gelijktijdig investeren we in het opwaarderen van de wegen, pleinen en parken – de ruimte waarin we elkaar ontmoeten en ontspannen. Dat doen we met het oog op de toekomst door bij ontwikkelingen en werkzaamheden keuzes te maken die bijdragen aan de duurzaamheid en leefbaarheid van onze gemeente. Dit vraagt ook binnen het programma Samenleving (o.a. Jeugd, Maatschappelijke ondersteuning en Werk Inkomen) om keuzes te maken.

De samenleving verandert snel. Eenzaamheid bij ouderen, meer nadruk op preventie door stijgende zorgkosten en de (sociale) veiligheid van jeugdigen zijn ontwikkelingen die aandacht vragen. We werken aan meer verbinding tussen zorg en veiligheid om te voorkomen dat jeugdigen in de criminaliteit komen. Met de Voorjaarsnota hebben we capaciteit toegevoegd aan het veiligheidsdomein, omdat we zien dat veiligheidsvraagstukken in omvang en ingewikkeldheid groeien. Ook dat is een gevolg van de groei en verandering van de samenleving. Nieuwe wetten en vakgebieden, waaronder de Wet open overheid en Europese privacywetgeving betekenen nieuwe taken en vereisten om aan te voldoen.

Knelpunten in de uitvoering

Kritische factoren in de groei van de gemeente worden zichtbaar. De beschikbare middelen en de knellende arbeidsmarkt hebben invloed op wat we kunnen uitvoeren en de manier waarop we dat doen. Door de afnemende Rijksbijdrage vanaf 2026, de rentestijging en de snel oplopende loon- en materiaalkosten neemt de beschikbare ruimte in de begroting af. Ondanks de nodige geplande investeringen betekent deze afnemende ruimte dat we kritischer moeten zijn op wat we als gemeente doen en wat we niet meer, of minder doen. De keuzes die daarvoor nodig zijn maken we samen met u in het kader van de toekomstscenario's. Richting de Voorjaarsnota 2025 vindt het gesprek over deze keuzes verder plaats.

We zien dat het niet enkel knelt op het gebied van de middelen. In de uitvoering merken we steeds vaker de gevolgen van de veranderende arbeidsmarkt. Het juiste personeel vinden in de zorg wordt moeilijker, terwijl de verwachting is dat door de vergrijzing veel meer zorgmedewerkers nodig zijn. Het betekent dat bepaalde zorg niet altijd meer volgens de standaarden die we nu gewend zijn geleverd kan worden, en dat er een groter beroep nodig is op zorg vanuit eigen wijk en netwerk. Maar ook voor de ontwikkeling van onze leefomgeving merken we al dat personeel

in bepaalde vakgebieden lastig te vinden is en de beschikbare capaciteit bij aannemers voor opdrachten afneemt.

Doorgaan met wat we belangrijk vinden

We zien deze situatie ook als een kans. Schaarste maakt creatief. Dat vraagt ons om nog meer dan voorheen de krachten in de samenleving te zien en te versterken, creatief om te gaan met de vragen die op ons afkomen en in te zetten op samenwerking vanuit de wijken. Dat betekent maatregelen nemen die passen bij wat de inwoner nodig heeft, maar als het nodig is en mogelijk, soms juist even niets doen. Dat zal niet zonder slag of stoot gaan, maar vraagt ons om creatief en in verbinding met de samenleving keuzes te maken. Hierbij richten we ons op het vergroten van de gezamenlijke kracht van onze inwoners en het ondersteunen van initiatieven vanuit de samenleving.

Binnen het veiligheidsdomein versterken we. We gaan door met het bestrijden van ondermijnende criminaliteit, onder andere door inwoners en ondernemers weerbaarder te maken en signalen eerder te kunnen herkennen. Maar ook door nog meer in te zetten op regionale samenwerking. Waar nodig handhaven we in samenwerking met de politie. We gaan door met de aanpak en het samenbrengen van zorg en jongeren, met meer aandacht voor preventie en proactief handelen. Dit gaat samen met repressie waar nodig. Door de toenemende invloed van technologie ligt er een opgave om de digitale veiligheid van inwoners, bedrijven, instellingen en onszelf te verbeteren. Die digitalisering biedt ook kansen voor onze (publieks)dienstverlening, waarbij we constant zoeken naar verbetering in de ervaring van onze inwoners.

En we blijven investeren in onze leefomgeving. We gaan door met de ontwikkeling van onze gemeente, het opwaarderen van de openbare ruimte en de kwaliteit en het aanbod van maatschappelijke voorzieningen te verhogen. We blijven ons inzetten om woningen te bouwen voor iedereen die in Purmerend wil wonen. We richten de steeds schaarser wordende ruimte zo in te dat Purmerend ook in de toekomst een leefbare en complete gemeente blijft waar het fijn is om te wonen, te werken en te ontmoeten. Om dat te kunnen doen vraagt het knelpunt van netcongestie urgente aandacht.

Het Hoofdlijnenakkoord biedt geen handvatten

Met het presenteren van het Hoofdlijnenakkoord en de installatie van de nieuwe bewindslieden is het eerste kabinet Schoof in juli gestart. Ondanks dat in veel verkiezingsprogramma's de gemeentefinanciën en de aangekondigde bezuinigingen vanuit het Rijk zijn genoemd, biedt het Hoofdlijnenakkoord geen verbeterd financieel perspectief voor gemeenten. In het vooruitzicht ligt een maximering van de OZB en het integreren van specifieke uitkeringen in het gemeentefonds met een korting van 10%. Het financieel vooruitzicht voor gemeenten blijft daarmee onveranderd en mogelijkheden tot extra inkomsten verslechteren enigszins. Via de VNG blijven we aandacht vragen voor de financiële positie van gemeenten.

Financieel meerjarenbeeld

Onderdeel	2025	2026	2027	2028
Stand Voorjaarsnota 2024 (raadsbesluit 1596700)	10	43	-10.930	-11.927
Reeds genomen besluiten door de raad	-	-	-	-
Investeringsen	-14	-88	-177	-186
Onvermijdelijke ontwikkelingen	2.741	7.560	5.019	3.438
Uitgangspunten en indexering	340	371	122	650
Gemeenschappelijke regelingen	-855	-1.103	-925	-898
Stand primitieve berekening	2.223	6.784	-6.891	-8.923
Dekkingsplan 2026	-	-6.500	-	-
Keuzes-knelpunten	-514	-220	-225	-1.136
Beschikbare vrije ruimte	1.709	64	-7.117	-10.060

Het begrotingsbeeld is verbeterd ten opzichte van de Voorjaarsnota. De verbetering komt vooral door 2 zaken: de meicirculaire van het gemeentefonds en de aanpassing van het investeringsprogramma. In de meicirculaire is de opschalingskorting geschrapt. Daarnaast bevatte de circulaire compensatie voor diverse taakmutaties waarvan het college heeft besloten deze toe te voegen aan de begrotingsruimte. Dit zorgt voor structurele verbetering van € 4,5 miljoen.

De aanpassing van het investeringsprogramma heeft ervoor gezorgd dat er in 2025 en 2026 ruimte ontstaat doordat investeringen naar achteren zijn gefaseerd. Geprobeerd is het programma realistischer te faseren, maar het zal altijd fluctueren door gevolgen van ruimtelijke voorschriften, juridische procedures, de beschikbare capaciteit en 'wat de stad aankan'. Door de oplopende rente wordt het investeringsprogramma na 2026 structureel duurder. Structureel zien we dat het nadeel niet onder de € 10 miljoen blijft. Dit komt voornamelijk door de indexering van de gemeenschappelijke regelingen (€ 898.000 in 2028) en het opvoeren van een nieuwe schijf van de investeringsagenda in 2028 (€ 925.000). Doordat de opschalingskorting is geschrapt kan de extra € 3 miljoen onttrekking die in de Voorjaarsnota was geraamd voor 2026 weer vervallen.

Met het dekkingsplan uit de Voorjaarsnota 2024 is het begrotingsjaar 2026 door inzet van een buffer van € 12 miljoen sluitend gemaakt. Met de meest recente ontwikkelingen sinds de Voorjaarsnota 2024 is het beeld van de begroting 2025 en 2026 duidelijk verbeterd (zie regel stand primitieve berekening). Dat is gunstig want dat betekent dat er minder incidenteel geld nodig is om 2026 sluitend te maken en kan dit incidentele geld achter de hand worden gehouden als buffer voor de ravijnjaren. Hierdoor is een bedrag van € 6,5 miljoen in 2026 teruggestort naar de algemene reserve.

Vanwege het negatieve meerjarenbeeld is het college terughoudend geweest met het voorleggen van aanvullende keuzes. Wel heeft het college in deze begroting nog drietal knelpunten als keuzes meegenomen: een bedrag voor capaciteit van alle ICT ontwikkelingen, een bedrag voor de coördinatie van alle vraagstukken als gevolg van de energietransitie (netcongestie) en wordt ook de schijf 2028 van de investeringsagenda geraamd zodat er ook een besluit over nieuwe investeringen

voor de groei van onze gemeente kan worden genomen. Deze knelpunten worden als keuzes aan u voorlegd.

De Programmabegroting 2025 als vervolg op de Voorjaarsnota 2024 is opgesteld in lijn met het begrotingsadvies van de VNG (tweede deel):

- Benoem de financiële en inhoudelijke consequenties van noodzakelijke bezuinigingen en/of lastenverzwaring, ook van ombuigingen die eerder zijn ingezet.
- Maak boekjaar 2025 sluitend, rekening houdend met de wijze waarop de financiële toezichthouders omgaan met de incidentele korting van 2025.
- Voer geen bezuinigingen door op andere beleidsterreinen vanwege de groei van de kosten voor jeugdzorg.
- Overweeg rekening te houden met toekomstige ontwikkelingen rondom het Btw-Compensatiefonds (BCF) en de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo).

Voor u ligt een realistische begroting met een groot investeringsprogramma voor stad en dorpen. Deze begroting biedt ruimte voor de groei van onze gemeente en enige ademruimte om de gevolgen van de toekomstige keuzes op te vangen. Daarbij stijgen de tarieven gematigd, zo'n 4%. Dat dit iets boven inflatie uitkomt, heeft te maken met het grote vervangingsprogramma voor de riolering in Wheermolen Oost en Overwhere.

Tot slot

Iedere dag werken we aan het Purmerend van de toekomst en dat komt mede door de grote betrokkenheid van inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties en het verenigingsleven. Net als andere gemeenten staan we voor een belangrijk moment: het huidige financiële beleid van het Rijk en de krapte op de arbeidsmarkt maken dat er keuzes gemaakt moeten worden. Keuzes die gevolgen zullen hebben op het voorzieningen-, kwaliteits- en ambitieniveau van onze gemeente. Dat is wrang, maar ondanks dat blijven we op veel vlakken en met veel werk in de gemeente gewoon doorgaan met wat we moeten doen voor onze inwoners. We blijven aansluiten op precies die kracht in onze samenleving en werken zo iedere dag samen verder aan het Purmerend van vandaag en morgen.

De waarnemend secretaris

M. van der Weit

De burgemeester

E. van Selm

Leeswijzer

